

Rady dla Rodziców

Mowa odgrywa ważną rolę w kontaktach z ludźmi. Prawidłowy rozwój mowy dziecka wpływa na kształtowanie się jego osobowości. Dzięki rozumieniu mowy dziecko poznaje otaczający świat, dzięki umiejętności mówienia jest w stanie wyrazić swoje uczucia i spostrzeżenia. Każde dziecko chciałoby mówić poprawnie, ponieważ dzieci z wadami wymowy są często narażone na szereg problemów. Skarżą się, że koledzy i koleżanki śmieją się z nich, niekiedy nie chcą się z nimi bawić, czasami przedrzeźniają. Dzieci czują się gorsze od swoich rówieśników, są mniej pewne, zdarza się, iż nie chcą brać udziału w niektórych zabawach. Dzieci źle mówiące, mimo, że mają dobrą pamięć i szybko się uczą, nie są wybierane do recytacji wierszy i nie mają możliwości osiągnięcia takiego sukcesu jak rówieśnicy. Ponadto niechęć do wypowiadania się na poszczególnych lekcjach sprawia, że obszar niepowodzeń jest coraz większy. Wszystko to wpływa na stan emocjonalny dziecka, może obniżyć samoocenę, może być przyczyną pogorszenia zachowania. Wiele wad wymowy wpływa na powstawanie **trudności w czytaniu i pisaniu**. Niekiedy dziecko popełnia dużo błędów, ponieważ tak jak mówi, tak pisze. Nie wiadomo, czy w przyszłości, występująca u dziecka wada wymowy nie będzie stanowiła przeszkody w wyborze wymarzonego zawodu.

Dlaczego niektóre dzieci nie mówią poprawnie?

Przyczyną wielu wad wymowy jest wadliwe funkcjonowanie aparatu mownego, np.: nieprawidłowe oddychanie, trudności z wydobywaniem głosu, mała sprawność ruchowa narządów artykulacyjnych, zwłaszcza języka i warg, zaburzony słuch fonemowy (zdolność rozpoznawania i różnicowania dźwięków mowy) i słuch fonetyczny (zdolność odróżniania głosek, tempa, akcentu i intonacji wypowiedzi) oraz nieprawidłowy wzór do naśladowania w domu, np.: wady wymowy rodziców i opiekunów, naleciałości gwarowe.

Jakie są najczęściej spotykane u dzieci wady wymowy ?

Do najczęściej występujących wad wymowy należą: sygmatyzm, czyli tzw. seplenienie, które polega na wadliwej realizacji głosek szumiących [sz, ź, cz, dź], syczących [s, z, c, dz] i ciszących [s, ź, ć, dź], najliczniejszą grupę stanowią dzieci z seplenieniem między zębowym (dziecko wymawia głoski z językiem wysuniętym między zęby), kolejną wadą wymowy jest rotacyzm, czyli tzw. reranie, które charakteryzuje się niewłaściwym wymawianiem głoski [r], głoska ta może być wymawiana jako [j, l, rl] lub opuszczana. Zdecydowanie rzadziej występują: mowa

bezdźwięczna, czyli nieprawidłowa wymowa głosek dźwięcznych tzn. bez drgania wiązadeł głosowych (np. słowo *woda* wymawiane jako *fota*); niepoprawna wymowa głosek [k] i [g], czyli kappacyzm i gammacyzm oraz dyslalia całkowita (wieloraka), kiedy wszystkie lub prawie wszystkie głoski są zniekształcone, lub nieprawidłowo realizowane.

Rady dla rodziców dzieci z wadą wymowy i nie tylko:

1. Nie wymagajmy od dzieci „dorostej mowy”, ale też nie przedłużajmy okresu seplenia fizjologicznego poprzez „spieszczanie”, podczas zwracania się do dziecka. Dbajmy o naszą wymowę, dziecko uczy się od nas, mówmy do niego powoli i wyraźnie.
2. Rozmawiajmy z dzieckiem często, zadawajmy dodatkowe pytania, dajmy czas na swobodną wypowiedź, nie poganiajmy, słuchajmy uważnie wypowiedzi dziecka.
3. Dziecka nie wolno karać, wyśmiewać, czy krytykować za wadliwą wymowę, bowiem hamuje to chęć do mówienia.
4. Często opowiadajmy, czytajmy dziecku bajki, rozmawiajmy na temat obejrzanych bajek, filmów, uczmy wyliczanek, wierszyków i prostych piosenek.
5. Zapewnijmy dziecku wiele okazji do ruchu, zabawy i pracy twórczej, stwórzmy warunki do rysowania i malowania.
6. Dbajmy o uszy dziecka, nie wolno bagatelizować chorób uszu, gdyż mogą prowadzić do niedosłuchów.
7. Gdy dziecko ma nieprawidłową budowę narządów artykulacyjnych lub wady zgryzu konieczna jest wizyta u specjalisty.
8. Nie należy na siłę przestawiać dziecka leworęcznego na praworęczność, gdyż może to prowadzić do zaburzeń mowy, zwłaszcza do jąkania.
9. Nie należy zmuszać dziecka do zbyt wczesnego wymawiania głosek za trudnych dla niego. Dziecko nieprzygotowane pod względem sprawności narządów artykulacyjnych, niedostatecznie różnicujące słuchowo dźwięki mowy może zacząć wymawiać je nieprawidłowo. Tworzą się w ten sposób błędne nawyki artykulacyjne. Według przyjętych norm dopiero dzieci w wieku 6-7 lat mają utrwaloną poprawną wymowę wszystkich głosek oraz opanowaną technikę mówienia.

10. Ćwiczenia zalecone przez logopedę muszą być wykonywane systematycznie, codziennie, aby przynosiły skutek. Sprawne narządy mowy są warunkiem prawidłowej wymowy.

11. Im wcześniej rozpoczęta terapia, tym większa szansa na jej pomyślność.